

1.130723103030



RIJKSDIENST VOOR DE MONUMENTENZORG

ORG/dep

Broederplein 41 · 3703 CD Zeist

Postbus 1001 · 3700 BA Zeist

☎ 030 · 698 32 11

fax 030 · 691 61 89

Rabobank 1923 21 757

403
17102000

DATUM: 17 OKT. 2000

DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN.

Gelet op de artikelen 3 en 4 van de Monumentenwet 1988 (Staatsblad 1988 nr. 638);

Gehoord de Raad van de gemeente waarin de hierna aan te noemen onroerende zaak is gelegen;

Gehoord Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de hierna te noemen onroerende zaak is gelegen, indien dit zich bevindt buiten de bebouwde kom als bedoeld in artikel 8 van de Wegenverkeerswet (Staatsblad 1935 nr. 554);

Gehoord de Raad voor Cultuur;

BESLUIT

De als volgt aan te duiden onroerende zaak aan te wijzen als beschermd monument:

Provincie : Friesland
Gemeente : Littenseradiel

Monumentnummer : 516359

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Plaats : Weidum
Straat : Greate Buorren
Huisnummer : bij 2

KADASTRALE AANDUIDING EN KADASTRALE TENAAMSTELLING

Kad. Gemeente : Jorwerd
Sectie : A
Nummer : 1581

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : Mr. Wiardus Willem Buma Leen

Straat : Jan Muschlaan 67
Woonplaats : 2597 TR 'S-GRAVENHAGE

OMSCHRIJVING

Inleiding

De BEGRAAFPLAATS, ook wel Nieuw Hof, van de familie Buma bestaat uit HEKPIJLERS en een eenvoudige aanleg met 57 GRAFSTENEN uit de 18de, 19de en 20ste eeuw (65 bijzettingen). De begraafplaats is aangelegd in de winter van 1825-1826 als particuliere begraafplaats op het grondbezit van de familie Buma, ten westen van Weidum, maar binnen het beschermd dorpsgezicht. De hekpijlers zijn in 1928 opgemetseld door J.P. Schat, inclusief het hoofdstel; het ijzeren hekwerk werd geleverd door M. Eerligh. De heraldische leeuwen dateren uit de 19de eeuw (1826).

Afgaande op de familiewapens op de pijlers van de toegang tot de begraafplaats kunnen als stichters worden aangemerkt Berhardus Buma (1770-1838) en Roline Maria Hora Siccama (1773-1826). Bernhardus Buma was grietman van Baarderadeel en woonde op Nieuw-Bornia (gesloopt 1865) te Weidum. Vrouwe Roline Maria Hora Siccama had reeds in 1820 testamentair laten vastleggen niet in Leeuwarden, maar in Weidum begraven te willen worden op een stuk land in de open lucht. Op haar ziekbed preciseerde zij haar wens: "op een stuk lands aldaar (nl. te Weidum) gelegen hetwelke niet ver af, echter ook niet aan de dagelijkse wandeling gelegen sij." De aanleg ervan past geheel in de traditie van de Romantiek én is het gevolg van het "Décret impérial sur les sépultures" dat op 7 maart 1808 (no. 3177, Bulletin des Lois no. 184) werd uitgevaardigd na de inlijving van Nederland bij Frankrijk. In dit keizerlijk decreet werd bepaald dat het voortaan verboden was in kerken en binnen de bebouwde kom te begraven. De lokale adel kon in een eigen 'buitenbegraafplaats' voorzien door op het eigen grondbezit daartoe een perceel in te richten.

De aanleg van de begraafplaats bestaat uit een toegangspad, bestraat met oude, gele straatklinkers en een opgehoogd en enigszins bollend perceel met singelbeplanting, voornamelijk bestaande uit es, esdoorn, beuken en meidoorn.

Als eerste werd Roline Maria Hora Siccama op de begraafplaats bijgezet (1826), gevolgd door haar man Bernhardus Buma (1838).

Hun zoon Wiardus Willem Buma bepaalde vervolgens wie er voor bijzetting op de begraafplaats in aanmerking kwamen, de kosten daarvan, en bepaalde dat binnen een jaar na een bijzetting het graf moest worden gedekt door een hardstenen zerk van een vastgestelde maat (200 x 70 cm) en met een opschrift naar het voorbeeld van de aanwezige grafstenen, die door hem waren ontworpen. De grafmonumenten zijn vrijwel uitsluitend liggende zerken. De zerken zijn voorzien van een familie- of alliantiewapen (éénderde deel van de zerk) en/of een opschrift. Vier zerken zijn gesigneerd door de fa. Hofstra, steenhouwer uit Sneek.

De begraafplaats kwam na 1873 onder het toezicht van het Bumaleen. Uit

de rekeningen blijkt dat er regelmatig onderhoud werd gepleegd. Het laatste aanleg- en onderhoudsplan van de beplanting dateert uit 1956 en is van mej. Boon uit Hoogezand; het tuinonderhoud is sedert 1971 uitgevoerd door de fa. Beek te Leeuwarden. De zerken zijn gerestaureerd door steenhouwerij De Vries te Franeker.

De ingangspartij is in 1993 gerestaureerd door fa. S.D. van der Vegt uit Weidum en de fa. Renaissant uit Leeuwarden. Ook zijn enkele oude grafstenen afkomstig uit Sneek (Fedde Wijbes Buma, begraven 30 september 1722) en uit de Westerkerk te Leeuwarden op de begraafplaats herplaatst.

Van de 57 grafzerken dateren er 26 uit de periode 1826-1940; 27 grafstenen dateren van na 1940, en zes herplaatste grafzerken uit de periode voor 1826.

Omschrijving

Op een concaaf gemetselde dam over een gracht staan gemetselde hekpijlers (tweesteens in het vierkant) van bruine baksteen met natuurstenen hoofdstellen gedateerd: ANNO / 1826 //, waarop beeldhouwde, gekroonde leeuwen die gepolychromeerde schilden vasthouden met de familiewapens van Buma en Hora Siccama. Tussen de pijlers een smeedijzeren inrijhek met speerpunten en aan de buitenzijde van de pijlers smeedijzeren voluutversieringen. Op de begraafplaats liggen vijf, noord-zuid georiënteerde rijen, hardstenen grafmonumenten (elk ca. 200 x 70 cm); elk grafmonument is oost-west georiënteerd. Langs de randen van de begraafplaats hardstenen rijnummers (1-5) en ijzeren grafnummers (1-20).

De meeste zerken hebben een beeldhouwd familiewapen of alliantiewapen en een kort opschrift met de naam van de overledene.

Waardering

De begraafplaats uit 1826, bestaande uit de aanleg met grachtendam, hekwerk en grafzerken is van algemeen cultuurhistorische waarde:

- als bijzondere uitdrukking van de hygiënische ontwikkeling in Friesland na de uitvaardiging van het 'décret impérial sur les sépultures' (1808);
- als vroeg voorbeeld van een 'buitenbegraafplaats' in Friesland op grond van dit decreet;
- als bijzondere uitdrukking van de grafcultuur uit de periode van de Romantiek;
- vanwege de herinnering aan een vooraanstaande Friese familie;
- vanwege de redelijk hoge mate van uitzonderlijkheid van dit type begraafplaats binnen de provincie Friesland;
- vanwege de hoge mate van gaafheid.

Voor de overwegingen die aan dit besluit ten grondslag liggen, wordt verwezen naar de bij dit besluit gevoegde bijlage, die geacht moet worden in dit besluit te zijn herhaald en opgenomen, alsmede naar de bovengemelde omschrijving.

Een afschrift van dit besluit zal, onder gelijke dagtekening, worden verzonden aan:

- Mr. Wiardus Willem Buma Leen
Jan Muschlaan 67
2597 TR 'S-GRAVENHAGE
- Provincie Friesland
- Gemeente Littenseradiel

Burgemeester en wethouders van de gemeente waarin het monument is gelegen, leggen dit besluit op de secretariaat ter inzage. De burgemeester maakt de terinzagelegging op de gebruikelijke wijze bekend.

Op grond van artikel 7:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na de dag waarop het aangevallen besluit bekend is gemaakt, een bezwaarschrift indienen bij het bestuursorgaan dat het besluit heeft genomen. Een dergelijk bezwaarschrift dient u te adresseren aan het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, Cfi/FJZ t.a.v. de Commissie voor de bezwaarschriften, Postbus 606, 2700 ML Zoetermeer.

Tenminste deze beschikking of een kopie daarvan moet bij het bezwaarschrift worden gevoegd.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
dr. F. van der Ploeg,
namens deze,
de Directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg,
voor deze,
het Hoofd Monumentenregistratie en Subsidies,



(Mr. M.P. Otten)

1.130723103033

BIJLAGE BIJ BESLUIT BETREFFENDE:

Voorstel tot aanwijzing als beschermd monument als bedoeld in artikel 3, zesde lid, van de Monumentenwet 1988 van het object:

Gemeente Littenseradiel

Weidum

Grote Buorren BY 2 (begraafplaats, hekpijlers en grafstenen)

I. FEITEN EN OMSTANDIGHEDEN:

Het voorstel tot aanwijzing is ingediend door de provincie Friesland, bij brief d.d. 11 juni 1999.

ADVIES GEMEENTERAAD

Stemt met aanwijzing in blijkens het raadsbesluit d.d. 15 februari 1999.

ADVIES GEDEPUTEERDE STATEN

Stemt met aanwijzing in blijkens brief d.d. 11 juni 1999.

ADVIES RAAD VOOR CULTUUR

De Raad stemt in met de selectie en bescherming van de in het kader van het Monumenten Selectie Project (MSP) voorgedragen monumenten in de gemeente Littenseradiel bij brief d.d. 3 juli 2000.

BESCHRIJVING OMSTANDIGHEDEN

Het onderhavige object behoort tot de bouwkunst uit de periode 1850-1940, die ook wel wordt aangeduid met de "jongere bouwkunst", en maakt onderdeel uit van het resultaat van het Monumenten Selectie Project (MSP).

AANWIJZINGSBELEID

In 1987 is het landelijk Monumenten Inventarisatie Project (MIP) gestart met het doel objecten van jongere bouwkunst op systematische wijze te inventariseren.

Met de resultaten van de inventarisatie als basis is een selectie uitgevoerd die beoogt een representatief bestand aan objecten van jongere bouwkunst onder de bescherming van de Monumentenwet 1988 te brengen.

OVERIGE GEGEVENS

De bouwkundige staat vormt, gelet op de terzake door de gemeente uitgebrachte beoordeling, geen belemmering voor aanwijzing.

Ook in stedenbouwkundig of planologisch opzicht bestaat geen bezwaar.

OVERLEG

Ter voldoening aan het bepaalde in artikel 3, vierde lid van de Monumentenwet 1988 zijn belanghebbenden door de gemeente schriftelijk op de hoogte gesteld van het voornemen tot bescherming en daarbij tevens in de gelegenheid gesteld dienaangaande te worden gehoord.

Er is door belanghebbenden geen bezwaar ingediend.

II. CONCLUSIE

Aan de overwegingen van de Monumentenwet 1988 ligt onder meer ten grondslag het meer betrekken van lagere overheden bij het behoud van monumenten. In de Memorie van Toelichting wordt het grote belang gememoreerd dat in de huidige wet wordt gehecht aan de inbreng van vooral

de gemeente over de aanwijzing. Hoewel op rijksniveau over het al dan niet beschermen wordt beslist, komt aan de adviezen van de lagere overheden een invloedrijke plaats toe. Slechts op zwaarwegende gronden zal de Minister van die adviezen kunnen afwijken. In dit geval bestaat daartoe geen aanleiding.

Geconcludeerd kan worden dat de in de omschrijving aangegeven waarden bescherming op grond van de Monumentenwet 1988 rechtvaardigen en dat op grond van de bovenstaande feiten en omstandigheden deze bescherming geen overwegende bezwaren ontmoet.

